

Täysistunto

Torstai 3.12.2015 klo 16.01—21.22

15. Lakialoite laiksi työsopimuslain 2 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 46/2015 vp Kari Uotila vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskustelu

20.49 **Kari Uotila vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Herätteenä tähän lakialoitteeseen oli Postin työntekijöiden laillisen lakon murtamisyrittäminen vuokratyöntekijöitä käyttämällä. On hyvä, että sopu syntyi, mutta se ei kuitenkaan poistanut tarvetta lakimuutokseen, johon tällä Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän aloitteella tähdätään.

Työntekijöiden lakko-oikeutta on yritetty murtaa monin tavoin, esimerkiksi tilapäistyövoiman tai rikkureiden käytöllä on pitkät perinteet. Postin sopimusneuvottelujen aikana menttiin askel pitemmälle, kun työnantaja ilmoitti korvaavansa lakkoon meneviä työntekijöitä vuokratyövoimalla. Paineen alla Posti rauhoitteli tilannetta lupaamalla, ettei SOL-yhtiön vuokratyöntekijöitä käytetä. Muiden vuokratyöfirmojen työntekijöitä kuitenkin rekrytoitiin lakon ajalle esimerkiksi Varsinais-Suomessa. Valtionyhtiö siis valmistautui isossa mittakaavassa laillisen lakon murtamiseen ja myös toteutti aikeensa ainakin joissakin toimipisteissä. Omistajaohjauksesta vastaavalla ministeri Sipilällä ei näyttänyt olevan mitään tätä vastaan.

Arvoisa puhemies! Tällä aloitteella ehdotetaan työsopimuslain 2 lukuun lisättäväksi säännös, jonka mukaan vuokratyövoimalla ei saa korvata työntekijää, jonka työtä työtaistelutoimi koskee. Lakko-oikeus on useiden kansainvälisten sopimusten suojaama työntekijöiden perusoikeus. Myös Suomen perustuslaki turvaa työtaisteluoikeuden 13 §:n järjestäytymisoikeuden kautta. Myös Euroopan unionin perusoikeusasiakirjan 28 artikla vahvistaa työtaisteluoikeuden.

Nykyinen lainsäädäntömme, joka sallii vuokratyövoiman käytön lakon alaisissa töissä, vesittää tätä perusoikeutta. Työnantajien mielestä lakossa ovat työntekijät eivätkä heidän työnsä. Tällaisella tulkinnalla voidaan lakossa olevien tilalle hälyttää tekijät vuokratyöfirmasta. Samalla alleviivataan sitä, mitä työnantajapuoli lakko-oikeudesta, siis työntekijöiden perusoikeudesta, ajattelee.

Työoikeuden emeritusprofessori Kari-Pekka Tiitinen on sanonut, että vuokratyövoiman käyttö lakon aikana on moraalinen ongelma. Tästä on helppo olla samaa mieltä, ja koska moraalituntuu työnantajapuolella olevan venyvän sortista, on aika säätää asiasta lailla. Euroopan unionin jäsenmaista Ranskassa, Belgiassa ja Puolassa vuokratyövoiman käyttö yrityksessä on lailla kielletty lakon alaisissa töissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2015 vp

Arvoisa puhemies! Osana ammattiyhdistysliikkeen mustamaalauskampanjaa on viime aikoina jälleen kauhisteltu lakkojen mukamas suurta määrää Suomessa. Todellisuudessa lakkojen määrä Suomessa on romahtanut menneisiin vuosikymmeniin verrattuna. Huippuvuosien luvuista työtaistelujen määrä on laskenut 90 prosenttia. Menneinä vuosikymmeninä oli tosiaan paljon nykyistä enemmän lakkoja, ja muun muassa telakoiden 80-luvun lakkosumaa päivitellään edelleen. Itse näissä kuvioissa mukana olleena ja myös poliisikuulustelut läpi käyneenä palautan mieleen muutaman seikan: Toki lakkoissa oli palkkakiistoja ja yhteiskunnallista painostusta mukana, mutta usein muuta. Jouduimme lakkoilemaan saadaksemme työrukkaset kuumaan teräkseen tarttumista varten, turvajalkineet jalkojemme suojaksi tai lämpöhaalarit, jotta pystyimme työskentelemään miinus 15 asteen pakkasessa ja viimassa laivan kyljellä.

Nykyään ulosmarssit liittyvät usein irtisanomisiin, ja työtaistelut ovatkin muuttuneet pääosin lyhyiksi työntekijöiden pettymystä ilmaiseviksi surulakoiksi. Paikalliset kiistat ratkeavat aiempaa useammin neuvottelupöydässä, ja työrauha on ollut viime vuosina poikkeuksellisen hyvä. Tämän vahvistavat Elinkeinoelämän keskusliiton työaikakatsaukset ja työtaistelutilastot. Vuonna 2012 teollisuuden, palvelualojen ja rakennusalojen työntekijöiden ja toimihenkilöiden poissaoloista 0,0 prosenttia johtui työtaisteluista. Työriidan takia menetetyt työajan määrä on siis niin pieni, että se pyöristyy nolnaan. Teollisuudessa työaikamenetys oli vuonna 2012 yksi tunti työntekijää kohti. Keskimäärin paljon suurempia työaikamenetyksiä teollisuuden työntekijöille tuli lomautuksista ja työtapaturmista. Lomautusten takia menetettiin 19 tuntia ja työtapaturmissa 5 tuntia. Rakennusalan työntekijöiden vastaavat luvut olivat lomautuksien vuoksi 112 tuntia ja työtapaturmien vuoksi 7 tuntia.

Viime päivinä lakkomääriämme on verrattu Ruotsin lukuihin. On myös verrattava sopimus- ja vaikuttamiskulttuurejamme. Ruotsissa on myötämäärämlslaki, henkilöstön edustajat yritysten hallituksissa ja meitä enemmän aitoa paikallista sopimista.

Olen aina sanonut, että paras lakko on lakko, jota ei tarvitse aloittaa. Kun lakkoon joudataan, niin tappioita tulee puolin ja toisin. Siksi sopimuskulttuuria on parannettava kaikilla tasoilla sopien, ei Sipilän hallituksen pakkolakipolitiikalla. Lakkoilu ei siis ole Suomessa ongelma, ongelma on joidenkin työnantajien moraalittomuus. Hallituksella ei ole halua turvata työntekijöiden perusoikeuksien toteutumista, vaan sen tavoitteena näyttää olevan suomalaisen ammattiyhdistysliikkeen, siis perustuslain järjestäytymisoikeuden suojaamana järjestäytyneiden työntekijöiden, aseman murtaminen pala palalta.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei hyväksy suomalaisten työntekijöiden perusoikeuksien rikkomista. Siksi esitämme tällä lakialoitteella, että työsopimuslakiin lisätään säännös, jonka mukaan vuokratyövoimalla ei saa korvata työntekijää, jonka työtä työtaistelutoimi koskee.

20.56 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Uotila oman kokemuspohjansa osalta kuvasi tätä tilannetta ja toi selkeästi esille lukuja, että mitä tarkoittaa nykypäivänä sana lakko. Hyvin paljon on mielenilmauksia siitä pettyneeestä tuntemuksesta, joka johtuu irtisanomisista tai siitä, että henkilöstö kokee yrityksen johdon toimivan huonosti ja harjoittavan huonoa henkilöstöpolitiikkaa. Siksi työsopimuslain 2 luvun muuttaminen, mikä on vasemmistoliiton esitys tämän työsopimuslain muuttamiseksi, on perusteltua tässä hetkessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2015 vp

Valitettava tapahtuma, joka sysäsi tämän lakialoitteen liikkeelle, oli valtion omistaman Postin työtaistelutilanne ja se, että valtion omistusohtauksesta vastaava ministeri, pääministeri Sipilä, katseli sivusta ja antoi täältä ministeriäitiöstä neuvon: neuvotelkaa, neuvotelkaa ja neuvotelkaa. On hyvä, että Postin työtaistelutilanne purkautui kuitenkin valtakunnansovittelijan sovintoesitykseen ja palautti normaalitilanteen, niin että pukki voi saada Postin kautta lahjansa perille tänäkin jouluna.

Vuokratyöntekijöiden asema on alisteinen ja on erittäin hankala. En itse käyttäisi sanaa, että vuokratyöntekijät ovat rikkureita, vaan heidän on oman työsuhteensa vuoksi otettava sitä työtä vastaan, mitä tarjotaan, ja siinä mielessä tämä on erittäin tervehdittävä lainsäädäntö. On todella surullista, että Suomessa joku eduskuntaryhmä joutuu tekemään tällaisen aloitteen, joka turvaa laillisen lakko-oikeuden. Tämä on hämmästyttävä ja surullinen tilanne, mutta näin on nyt tehtävä, ja siinä mielessä tämä lakialoite on perusteltu.

En emeritusprofessori Tiitisen kanssa ole kaikesta hänen lausumastaan samaa mieltä, mikä osaltaan on pakko tässä todeta. Jos sortaa työsuhteessa jotakin kokonaista työntekijäryhmää, niin Tiitisen mukaan se ei olekaan työsyryntää. Kun esimerkiksi puolalaiset sähkömiehet eräällä työpaikalla olivat alipalkattuja, niin se ei ollut tämän professorin mukaan mitenkään tuomittavaa, ja niinpä syyttäjä teki syyttämättäjäättämispäätöksen. Mutta tässä kohtaa on pakko kyllä siteerata tuota edustaja Uotilan edellä esille tuomaa Tiitisen kommenttia siitä, että tämä on erittäin ongelmallista ja moraalisesti arveluttavaa.

On erittäin tärkeää, että työelämässä neuvottelemalla pystytään etenemään, ja onkin selvää, että monissa kohdin me tarvitsisimme enemmän sellaista myötämääräämis-oikeutta, mikä on Ruotsissa, tai sitä, kuinka Saksassa sovitaan, niin sanotusti paikallista sopimista. Pitää tässäkin keskustelussa tuoda esille, että paikallinen sopiminen näissä meidän niin sanotuissa verrokkimaissamme on aivan toista luokkaa kuin nyt hallitus esittää täällä, työpaikkatasolle vietävää paikallista sopimista, missä vielä nyt selvitysmiehen osalta ei kunnioiteta yleissitovaa työehtosopimusta, jonka pitää olla kyllä tässä länsimaisessa kulttuurissa se lähtökohta, joka turvaa työntekijöiden aseman, eikä niin, että sopimisella pystytään pakottamaan, koska aivan selvä on, että jossakin kohtaa tulee se törmäyskurssi, jolloin sitten tulee se kaikkein ikävin asia eli laitton työtaistelutilanne.

Siksi kannatan ehdottomasti, että tämä työsuopimuslain 2 luvun muuttaminen, jossa kielletään vuokratyövoiman käyttö lakonalaisissa töissä, tulee toteuttaa, ja eduskunta toivottavasti tämän lain säätää.

21.01 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Uotila aloitteessaan kertoo, niin Euroopan unionin jäsenmaista vuokratyövoiman käyttö yrityksissä on kielletty työntekijöiden lakonalaisissa töissä Ranskassa, Belgiassa ja Puolassa ja Ranskan laissa kielletään vuokratyövoiman käyttö korvaamaan työntekijä, jonka työsuhte on työtaistelun johdosta keskeytyneenä.

Olen sitä mieltä, että meidän tulee eurooppalaisena valtiona liittyä tähän samaan linjaan, koska vuokratyövoiman käytön salliminen lakonalaisissa töissä vesittää kansainvälisillä sopimuksilla ja Suomen perustuslaissa turvattua työtaisteluoikeutta.

Näin ollen kannatan lämpimästi edustaja Uotilan aloitetta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.